

Sant Jordi, el llibre i el dret d'autor

written by Josep M. Boixareu Vilaplana | 23 d'abril de 2023

Article publicat a «El 9 nou», el 21 d'abril de 2023.

Sant Jordi és el patró de Catalunya i de molts més països, com Rússia, Grècia, Anglaterra o Portugal. Va néixer l'any 270 a Lod, a Palestina, població al costat de Tel-Aviv, capital de l'actual Estat d'Israel. Era un oficial romà que es va negar a complir les ordres de l'emperador Dioclecià de perseguir els cristians, per la qual cosa l'any 303 va ser martiritzat i executat per ordre d'aquell emperador a Nicomèdia, província d'Anatòlia, a l'actual Turquia i on actualment hi ha nombroses capelles dedicades al seu nom. Va ser canonitzat l'any 494 pel papa Gelasi I, i va esdevenir patró de Catalunya el segle XII i confirmat al santoral el segle XIV.

Havent-se conegut a l'entorn de la seva persona nombroses epopeies heroiques, n'han sorgit molts mites, el més conegut dels quals és el del drac i la princesa, situat a Líbia. Per a alguns historiadors el drac simbolitzava el mal i la mort, la princesa, el país amenaçat i sant Jordi, el cavaller que salva Catalunya de sucumbir al foc destructiu i a l'alè pestilent de la bèstia. A qui devia representar la bèstia? Aquesta història del drac i la princesa és un mite, però un mite molt bonic. Alguns, ves a saber d'on, han relegat l'origen de sant Jordi al mite. Si hagués estat així resultaria que sant Jaume també hauria estat un mite, car les seves respectives històries segueixen arguments paral·lels.

Sant Jordi se celebra el dia 23 d'abril, en què coincideixen el Dia del Llibre i de la Rosa. La rosa ve d'aquella que va brotar de la ferida que el sant va causar al drac i que va oferir a la princesa. El Dia del Llibre arrenca l'any 1926 quan l'editor Vicent Clavel, valencià arrelat a Barcelona, va

proposar aquesta festa en honor a Miguel de Cervantes, escriptor enamorat de Catalunya. De primer es va celebrar el 6 d'octubre, data suposada del naixement de Cervantes, però atès que coincidia en temps plujós –quins temps!– i que els llibreters tenien molta feina amb els llibres de text pel començament del curs escolar, es va decidir traslladar-la al 23 d'abril, data en què es tenia constància de la mort de Cervantes i també de William Shakespeare, ambdós, escriptors universals. Tanmateix, l'any 1995 la Unesco va declarar el dia 23 d'abril Dia Mundial del Llibre i del Dret d'Autor a iniciativa dels editors i llibretes catalans.

Gaudim d'aquesta Diada que molts catalans considerem el dia més bonic de l'any. La rosa, que representa el millor dels sentiments, passeja al pit dels enamorats amb gran varietat de colors entre els quals destaca el roig de la passió, de l'amor veritable de què tan mancades estan moltes persones i la nostra societat. Tant de bo Sant Jordi pogués representar cada any un avenç en les bones relacions entre les persones i els pobles. Enguany dediquem roses als ucraïnesos que pateixen el terror de la guerra, però també als soldats russos que l'oligarquia del Kremlin envia a la mort.

Les roses i els llibres ens fan sortir al carrer a proclamar-se el significat. Pel que fa al llibre, com a primer agent portador de cultura, ens obre les portes al món i a la vida, ens ajuda a viatjar per mons reals i imaginaris, potser millors que el nostre. El llibre, mitjançant l'acte de la lectura, ens aporta coneixements, experiències, ens fa viure el que mai no hauríem pogut imaginar, fa bategar els cors ensopits, alegra les ànimes adormides. hi ha un llibre per a cada tipus de persona, per a cada edat, moment o estat d'ànim. El llibreter i llibretera ens aconsellarà el llibre que necessitem, si li expliquem les nostres inquietuds i desitjos. La llibreria és el temple de la cultura juntament amb la biblioteca. Les parades de Sant Jordi ens l'acosten. No podem desapropitar aquesta diada per enriquir-nos com a persones que

volem ser millors per a contribuir a un món millor. Per Sant Jordi sortim al carrer per flairar les roses de l'amor i els llibres de la cultura. L'endemà serem una mica millors i potser també més feliços.

El 15 de novembre de 1995 la Unesco va proclamar el 23 d'abril Dia Mundial del Llibre i del Dret d'Autor. Per què també del *Dret d'Autor*? Doncs perquè sense autor no hi ha llibre. El llibre representa la creativitat ja sigui literària o científica, la ciència és cultura. Sense protegir la creativitat de l'autor la societat s'empobriria. L'autor té dret a una justa compensació econòmica per la seva tasca com qualsevol treballador. Si es pirateja o es reproduïx il·legalment un llibre, sigui en paper, digital o en línia, es roba el salari a l'autor, es comet un delicte i potser això no és el més important. En no ser retribuït adequadament per la seva feina, l'autor perd un incentiu important per continuar creant i potser deixarà de fer-ho. L'activitat creativa baixarà, la cultura s'empobrirà i alhora la persona i la societat. Per aquest motiu cal respectar la propietat intel·lectual, els drets morals i patrimonials de l'autor. Reflexionem-hi també per Sant Jordi. Estimem, llegim, incentivem la creativitat, no hi atemptem en contra. Fem una societat més culta, més feliç i més justa, Sant Jordi, que ens deslliurà del mal, ens ajudarà.